

İhracat tartışmasına T24.com.tr damgası

T24 — Türkiye Ekonomi Politikaları Vakfı'nın (TEPAV) ihracatta eksen kayması olduğu iddiasını içeren raporunu Türkiye ve dünyadan verdiği rakamlarla eleştiren **T24 yazarı H. Bader Arslan'ın yazısı**, ihracat tartışmasının odağına oturdu. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM), Arslan'ın yazısını kaynak göstererek, "ihracatta eksen kayması değil, yörünge genişlemesi olduğunu" belirterek TEPAV'ın raporunu eleştirdi.

TEPAV'ın belgesindeki çarpıklıkları beş maddede toplayan TİM'in raporunda, TEPAV'ın belirttiği gibi dış ticarete gerileme, eksen kayması yerine 'yörünge genişlemesi' yaşandığına işaret edildi.

TİM'in açıklamasında, TEPAV tarafından hazırlanan bir politika belgesinde Avrupa pazarında seçilen kısa bir zaman dilimindeki gelişmelerin yanlış değerlendirilerek dış ticarete eksen kayması yaşandığı şeklinde yansıtıldığına dikkat çekildi. Açıklamada, TİM tarafından T24 yazarı ve Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyesi Dr. Bader Arslan ile Murat Doğanay'a hazırlanan çalışmada dış ticarete gerileme, eksen kayması yerine yörünge genişlemesi yaşandığının ortaya konulduğu vurgulandı.

'Çıkış 2012'yi bulur'

TİM'in araştırmasında 2007-2008 döneminde rekor kıran dünya dış ticaret hacminin küresel mali krizle büyük bir darbe aldığı ve 2009 yılında dolar bazında nominal olarak yüzde 23 civarında daraldığı vurgulanarak, 2009 yılında Almanya'nın ihracatının yüzde 24.9, Japonya'nın ihracatının yüzde 25.8, Brezilya'nın ihracatının yüzde 22.7, Çin'in ihracatının yüzde 16 gerilediği belirtildi. Bu dönemde Türkiye'nin ihracatının yüzde 22.6 oranında düştüğüne işaret edilerek, "Mevcut gelişmeler ışığında dünya ticareti, 2009 yılında yaşanan daralmadan önceki düzeyine çıkışı 2012 yılında olacak. Dolayısıyla TEPAV'ın çalışmasında ifade edildiği gibi Ekim 2009-Mart 2010 dönemini 'kriz sonrası dönem' olarak adlandırmak doğru değil. Hele ki, Avrupa'da yaşanan borç krizinin en şiddetli olduğu 2010'un ilk yarısı için 'kriz sonrası' ifadesi son derece iyimser bir yaklaşımdır" denildi.

TİM, TEPAV'ın hazırladığı raporda 'zamanlama boyutunda' yaptığı diğer bir eksikliğe de dikkat çekti. Raporunda çok kısa vadeli verilerle istatistiksel analiz yapmanın hatalı sonuçlar vereceğine işaret eden TİM, sadece dış ticarete değil, **hemen** hemen bütün ekonomik verilerde bir ya da birkaç aydaki değişim yerine uzun vadeli değişimleri izlemenin daha objektif yorum yapabilmeyi sağlayacağını kaydetti.

TİM, raporunda, AB'nin toplam ihracatımızdaki payının gerilemesinin bu bölgeye yapılan ihracatın gerilediği anlamına gelmeyeceğini ifade etti. Avrupa'da talebin hâlâ cansız olması nedeniyle ithalatın zayıf seyretmesinin yanı sıra avrodaki değer kaybı nedeniyle dolar bazında ihracatın düşük kalmasının Türkiye ihracatını olumsuz etkilediğine işaret eden TİM'in raporunda, şöyle denildi:

"İşte bu durum, uygulanmakta olan ihracatta bölgesel çeşitlendirme çalışmalarının gerekliliğini bir kez daha ortaya koyuyor. AB, şu ana dek Türkiye'nin en büyük pazarı oldu. İhracatımızdaki payının yüksek olması nedeniyle, AB ekonomisindeki daralma-durgunluk ve ithalatının gerilemesine neden olan benzeri ekonomik gelişmeler, doğrudan Türkiye'nin ihracatını altıya ekiye sahip olabilir. Nitekim 2009 yılında yaşanan budur. Ancak, AB'nin toplam ihracatımızdaki payının gerilemesi, bu bölgeye yaptığımız ihracatın da gerilediği anlamına gelmez. Nitekim 2007 ve 2008 yıllarında ihracatımızda AB'nin payı gerilemekle birlikte her iki yılda da bölgeye yapılan ihracatımız arttı."

Raporunda, demir-çelik, demir çelikten eşya, alüminyum ve alüminyumdan eşya, mineral yakıtlar ihracatımızda görülen gerilemede emtia fiyatlarında yaşanan düşüşün payının göz önüne alınması gerektiğini vurgulayan TİM, Türkiye'nin ihracat artış performansının, AB'nin ithalat artışından daha düşük olmadığını kaydetti. Son iki ayda Türkiye'nin ihracat performansındaki nispi iyileşmeye rağmen, TEPAV'ın yaptığının aksine, kısa vadede yanlış sonuç verebilecek bu değerlermeden özellikle kaçınması gerektiğini ileri sürdü. Dış ticaret verilerinin dolarla ifade edilmesinin AB'ye ihracattaki gerilemenin sebepleri arasında muhasebe faktörlerinin de bulunduğunu gösterdiğine işaret eden TİM, AB'ye ihracatta avro bazında gerilemenin yüzde 21.6 iken, dolar bazında gerileme yüzde 25.9 olduğunu kaydetti.

'Çin'e artış yüzde 120'

TÜİK verilerine yer verilen TİM'in raporunda, mayısta AB'ye ihracat artışının yüzde 20 olurken, diğer Avrupa ülkelerine olan ihracatın geçen yıla göre yüzde 139, Güney Amerika'ya yüzde 172, Kuzey Amerika'ya yüzde 47.3 arttığına dikkat çekildi. Çin'e yapılan ihracattaki artış oranının yüzde 120 olduğunun vurgulandığı raporda, şu açıklamalara yer verildi:

'Türkiye doğru olanı yaptı'

"Acaba Türkiye, Avrupa kriz içindeyken, bu konuda eleştiri almamak için diğer bölgelere ihracatını artırmamalı mıydı? Hayır; bu konuda ülke olarak doğru yoldayız. Mantık, üretimin talebin daralmadığı bölgelere yönlendirilmesini gerektirir. Türkiye de öyle yaptı. Geçen yıl 86 ülkeye ihracatımız artmıştır. Bu ülkelerin tamamına yakını Afrika ve Orta-doğu bölgesinde yer almaktadır. Bu yapılmamış olsaydı toplam ihracatımız 102.2 milyar dolar değil, büyük olasılıkla 95 milyar dolar düzeyinde kalacak, işsizlik oranı daha da yükselecek, sanayi üretimi daha fazla gerileyecekti."

TİM, raporda TEPAV'ın notunda döviz kuruna yönelik eleştirilere atıf yapıldığını ve para birimleri değerlendirilmesine rağmen bazı ülkelerin (Çin, Endonezya ve Singapur) AB'deki paylarının arttığının söylendiğini anımsattı. Üç ülkenin de AB'ye ihracatında gerileme olduğuna işaret edilen raporda şu görüşlere yer verildi:

"Türkiye ile bu ülkeler arasındaki fark, Türkiye'nin AB'ye ihracatındaki gerilemenin bir miktar daha yüksek oluşudur. Zira Türkiye'nin AB ithalatından aldığı payda gerileme sadece on binde 4. Karşı taraftan, döviz kurundaki değerlenmeyi sadece ihracat açısından değil, ithalat açısından da incelemek gerekir. Raporda adı geçen bazı ülkelerin ithalatlarındaki artışın, ihracatlarındaki artışın çok daha üzerinde olduğu göz ardı edilmemeli. Sonuç olarak, Türkiye'nin Ortadoğu ve Afrika pazarlarına yönelmesi ekonomik anlamda bir eksen kayması değil yörünge genişlemesi."

TEPAV: Türkiye ihracattaki toparlanmaya eşlik edemiyor

TEPAV'a göre, Türkiye dünya ihracatında yaşanan toparlanmaya eşlik edemiyor. TEPAV, Türkiye'nin kriz sonrasında dünya ticaretinde yaşanan toparlanmaya eşlik edemediğine dikkat çekerek, ihracatın AB ülkelerinden diğer pazarlara doğru kaydığını açıklamıştı. TEPAV Kamu Politikaları Eğitim ve Araştırma Enstitüsü Direktörü Doç. Dr. Ümit Özlale ile Araştırmacı Ayşegül Dinççağ tarafından hazırlanan 'AB Pazarındaki İhracat Kayıpları' başlıklı bilgi notunda 2008 kriziyle beraber Türkiye'nin ihracat performansının çok olumsuz etkilendiği, kapsamlı bir ihracat stratejisinin eksikliği sonucunda ihracatçıların yaşadığı finansman sıkıntısı gibi birçok olumsuzluğun krizden toparlanma sürecinde Türkiye'yi dünyanın gerisinde bıraktığı ifade edildi.

Ekim 2008-Eylül 2009 döneminde önceki yılın aynı dönemine göre dünyadaki toplam ihracatın yüzde 26, Türkiye'nin ihracatının ise yüzde 27 azaldığı kaydedilen çalışmada, "Ancak, krizdeki daralma kadar dikkat çeken nokta, 2009'un son çeyreğinden itibaren dünya ihracatında yaşanan toparlanmaya Türkiye'nin eşlik edememesidir. Bu dönemde dünyada toplam ihracat yüzde 27 arttığı halde Türkiye'de sadece yüzde 7'lik bir artış kaydedildi" denilmiştir.

TEPAV notunda, ihracatın bölgesel dağılımında 2008-2009 arasında AB'nin payının yüzde 48'den yüzde 46'ya düşerken, Ortadoğu, Asya ve Kuzey Afrika'ya yapılan ihracat payının artmış olmasına dikkat çekilmişti. Notta, şöyle denilmişti:

"Bu dağılımdaki değişimin nedenlerinden biri dünya ticareti içinde AB pazarının payının düşmesi. Üzerinde hak ettiği kadar fazla durulmayan bir başka etken ise çok uluslu şirketlerin ya da bu şirketlerle iş yapan yerli firmaların uzmanlaşma stratejilerindeki değişim sonucunda üretimlerini AB pazarından diğer pazarlara kaydırmalarıdır.

Bu açıdan, küreselleşme sürecinde yeniden tanımlanan şirket stratejileri sonucunda AB pazarından diğer pazarlara doğru bir eksen kaymasının yaşandığından da söz edilebilir."